בזמורות ובקנים ושניהם מספקין את הקנים: **גמ'** תנא מקום שנהגו לקצור אינו רשאי לעקור לעקור אינו רשאי לקצור [א]ושניהם מעכבין זה על זה לקצור אינו רשאי לעקור האי אמר בעינא דתתבן לי ארעאי והאי אמר לא מצינא לעקור אינו רשאי לקצור האי אמר בעינא דתינקר ארעאי והאי אמר בעינא תיבנא ושניהם מעכבין זה על זה למה לי מה טעם קאמר מה טעם לקצור אינו רשאי לעקור לעקור אינו רשאי לקצור משום דשניהם מעכבין זה על זה: לחרוש אחריו יחרוש: פשיטא [ב]לא צריכא באתרא דלא מנכשי ואזל איהו ונכיש מהו דתימא אמר ליה האי דנכישנא ארעתא דלא כריבנא לה קמ"ל [א] [ג]דאיבעי ליה לפרושי ליה: הכל כמנהג המדינה: הכל לאתויי מאי לאתויי הא דת"ר [ד]מקום שנהגו להשכיר אילנות על גבי קרקע משכירין מקום שאין נהגו להשכיר אין משכירין מקום שנהגו להשכיר משכירין פשיטא [ה]לא צריכא דכ"ע יהבי בתילתא ואזל איהו ויהביה בריבעא מהו דתימא דאמר ליה האי דבצרי לך אדעתא דלא יהיבנא לך באילנות קמ"ל דאיבעי ליה לפרושי ליה: מקום שנהגו שלא להשכיר אין משכירין: פשיטא [ו]לא צריכא דכ"ע מקבלי (א) בריבעא ואזל איהו וקיבלה בתילתא מהו דתימא א"ל האי דטפאי לך אדעתא דיהבת לי באילנות קמ"ל דאיבעי ליה לפרושי ליה: כשם שחולקין בתבואה כך חולקין בתבן ובקש: אמר רב יוסף בבבל נהיגו דלא יהיבי תיבנא לאריסא למאי נפקא מינה דאי איכא איניש דיהיב עין יפה הוא ולא גמרינן מיניה אמר רב יוסף [ז]בוכרא וטפתא וארכבתא וקני דחיורא דבעל הבית וחיורא גופיה דאריסא [ח]כללא דמילתא כל עיקר [ב] [ט]בלמא דבעל הבית נטירותא יתירתא דאריסא ואמר רב יוסף [ג] [י]מרא וזבילא ודוולא וזרנוקא דבעל הבית אריסא עביד בי יאורי: כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות ובקנים: (ב) קנים מאי עבידתייהו אמרי דבי רבי ינאי קנים המוחלקין שבהן מעמידין את הגפנים: ושניהם מספקין את הקנים: למה לי מה טעם קאמר מה טעם שניהם חולקין בקנים משום דשניהם מספקין את הקנים:

מתני' [כ]המקבל שדה מחבירו והיא בית השלחין או בית האילן יבש המעין ונקצץ האילן אינו מנכה לו מן חכורו [ל]אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זו או שדה בית האילן זה יבש המעין ונקצץ האילן מנכה לו מן חכורו: **גמ'** היכי דמי אילימא דיבש נהרא רבה אמאי אינו מנכה לו מן חכורו [ד] [מ]נימא ליה מכת מדינה היא אמר רב פפא [נ]דיבש נהרא זוטא דאמר ליה

איבעי

בזמורות. הקלוחין מן הגפנים: **בקנים.** מפרש בגמ' קנים המעמידים את הגפנים שקורין פוסי"ל: **ושניהם מספקין את הקנים.** המחדשים בכל שנה שאין על האריס אלא לעבוד ולשמור אבל שאר דברים על שניהן. וסיפא דמתניתין ליתא אלא בקבלנות דאי בחכרנות לא שייכא חלוקה: **גמ' ושניהן מעכבין.** לשנות מן המנהג: **האי אמר.** בעל הקרקע אי אפשי שתעקור דבעינא דמיתבן ארעאי שישארו בה מן הקשין ויהא לה לזבל לזריעתה לשנה הבאה: **והאי אמר.** אם בעל הבית אמר עקור מצי האי למימר ליה לא מצינא מיטרח שהקצירה נוחה מן העקירה: **דתינקר.** שתהא נקיה שאינה צריכה לזבל: **בעינא תיבנא.** אני צריך תבן לבהמותי ואי אפשי שתשאר בקרקע: **שניהן מעכבין זה על זה למה לי.** כיון דתנן בתרוייהו אינו רשאי מכלל דזימנין דניחא ליה למר בהכי ולמר בהכי וזימנין איפכא: **משום דשניהם מעכבין.** כלומר מפני ששניהן יש להם טענה לכאן ולכאן: **ואזיל איהו ונכיש.** בעוד שהתבואה מחוברת ותלש ממנה עשבים רעים אלא שלאחר מכאן חזרו וגדלו בהן קצת מהן: **דלא כריבנא ליה.** שלא אחרוש עוד אחריה שהניכוש במקום חרישה שלאחר הקצירה היא למנוע עשבים הרעים: **שנהגו להשכיר אילנות.** עם שדה לבן שיטול האריס חלקו בפירות האילן אע"פ שאינו טורח בהן שאינן צריכין לעבודה: **משכירין.** כלומר מסתמא הן מושכרין: **יהבי בתילתא.** נותנין קרקעות לאריסין ע"מ שיטלו הן חלק שלישי והאריס שני חלקים: **ואזל איהו ויהיב בריבעא.** שלא יטול הוא אלא רביע והאריס שלשה חלקים: **דבצרי לך.** שאני נוטל פחות משאר בעלי בתים: **מקבלי בריבעא.** ע"מ ליתן לבעל הקרקע רביע בתבואה: **בוכרא וטפתא וארכבתא וקני דחיורא דבעל הבית.** סביבות השדה עושין חריץ ונותנין העפר על המיצר להגביה סביבותיו ולאחר זמן כשנידש חוזר הוא ומוסיף עליו עפר שנית וכן שלישית. ראשון קרי בוכרא והשני טפתא לשון ריבוי דמטפי לה והשלישי קרי ארכבתא: **קני דחיורא.** קנים שנועצים בארץ לארוג בו קוצים או נסרים סביבות השדה: **דבעל הבית.** עליו יציאה זאת לעשות: **חיורא גופיה.** הקוצים שאורגין בו סביב הקנים דאריסא: **עיקר בלמא.** עיקר שמירה שאי אפשר בלא היא: **נטירותא יתירתא דאריסא.** עליו להוציא שאינו עושה אלא להקל מעליו שלא יצטרך לטרוח כלל בשמירתה: **מרא.** פוסי"ר בלע"ז: **וזבילא.** (ג) פאל"א: **ודוולא.** דלי להשקות שדה: **וזרנוקא.** נוד למלאות במקום שנוהגין לדלות בנודות: **אריסא עביד בי יאורי.** עליו לעשות חריצין משפת הנהר עד סוף השדה חריצין הרבה שכשדולין המים מן הנהר שופכין בחריצין והחריצין מוליכין עד סוף השדה והיא שותה מאליה: **מוחלקין.** שניטלה קליפתן מחשוף הלבן שעליהן: **שניהם מספקין למה לי.** פשיטא כיון דתנא דלשניהן הן וחולקין בהן ממילא שמעינן דשניהן מספקין את החדשים דאי לא יהיב מעיקרא אמאי פליג בישנים: **מתני' בית השלחין.** קרקע יבישה דלא דייה במי הגשמים וממעיין שבה משקה אותה: **או בית האילן.** ובשביל האילן ההוא חביבה על האריס שנוטל חלק בפירות בלא טורח: **מן חכורו.** אם קיבלה ממנו בחכירות בכך וכך כורין לשנה דמעיקרא לא גלי דעתיה דמשום מעיין או אילן טפי לה בחכירותה: **חכור לי בית השלחין זו.** גלי דעתיה דבשביל שהוא בית השלחין טפי לה וחכרה ממנו: **גמ' נהרא רבה.** שהכל משקין ממנו: **נימא ליה מכת מדינה היא.** ותנן לקמן בפירקין (דף קה:) המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב או שנשדפה אם מכת מדינה היא מנכה מן החכירות: **נהרא זוטא.** אמת המים שהמשיכו מן הנהר הגדול אל הבקעה להשקות ממנה:

משכחת

ואזל הוא ויהיב בריבעא. תימה דהכא משמע דבעל הבית שקיל פחות מן האריס ובכל דוכתי משמע שהאריס נוטל פחות כדאמרינן במי שאחזו (גיטין דף עד:) כ"ע דלו תלת ושקלי ריבעא ואת דלי ארבעה ושקיל תילתא ולקמן בפירקין (דף קי.) נמי אמרינן אריס אומר למחצה ירדתי ובעל הבית אומר לשליש הורדתיו משמע שאריס רגיל ליטול פחות ולא יותר וי"ל דהכא איירי שהאריס נותן זרע אבל בכל דוכתי איירי שבעל הבית נותן זרע או בכרמים ופרדסים שאין צריך זרע דאיכא אתרא דעבדי הכי דאריסא יהיב ביזרא ואיכא אתרא דעבדי הכי דמרי ארעא יהיב ביזרא כדאמר לעיל בסוף איזהו נשך (דף עד:): **בוכרא** וטפתא. פר"ח חריץ וכן חריץ שכך רגילים לעשות סביבות השדה מחוץ לגדר כדאמרינן בסוף פרק בית כור (ב"ב דף קח.) ובערוך [ערך ארכבתא] פי' כפירוש הקונטרס: **בלמא.** פירוש שמירה כמו פיו בלום (בכורות דף מ:) פירוש סגור וכן בולם עצמו בשעת מריבה שילהי כסוי הדם (חולין דף פט.) אבל אוצר בלוס דסוף פרק המקבל (גיטין דף סז. ושם ד"ה בלוס) הוא בסמ"ך (ד) כמו עיסה בלוסה מעורב בפרק כלל גדול (שבת דף עו:) ואוצרות בלוסין בב"ר (פרשה ט): **מנכה** לו מחכורו. בין בחכירות בין בקבלנות איירי כדאמר בגמרא ואע"ג דתנן לקמן (דף קה:) המקבל שדה מחבירו ואכלה חגב אם מכת מדינה היא מנכה לו מחכירותו ולא איירי אלא בחכירות דבקבלנות אינו מנכה לו אלא נוטל שליש או רביע כמו שהתנה כדפירש לקמן בקונטרס מ"מ הכא בסיפא מנכין לו כיון דא"ל בית השלחין דלא איבעי ליה למימר כיון דקאי בגווה מדאמר זו כדאמר בגמרא ש"מ שרוצה לומר כל זמן שתהא בית השלחין כמו שהיא עכשיו שיש בה מעין:

דאפשר

עין משפט נר מצוה

ג א ב ג מיי' פ"ח מהל' שכירות הל' ו סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שכ סעיף ד:

ד ד ה ו מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ה:

ה ז ח ט מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ג:

ו י מיי' שם הל' ד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שכא סעיף א:

ז כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:

ח ל מ מיי' שם ועיין במ"מ טוש"ע שם סעיף א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מקבלי בריבעתא ואזל איהו: (ב) שם קנים מאי עבידתייהו. נ"ב עיין פ' המוכר את הבית ד' ס"ט פרשב"ם קנים מאי עבידתייהו מה צריכים לכרם קנים הגדלים בקרקע דקנים סתמא משמע ליה במקום גידולן כמו חילת הקנים קנים המוחלקין מפוצלין שמעמידין תחת הגפנים כדי שיהיו הגפנים זקופין והאשכולות תולין באויר ולא יתקלקלו בקרקע וקורין להו פאשי"ל: (ג) רש"י ד"ה זבילא פאל"א. נ"ב בלשון אשכנז מיסט גאבי"ל: (ד) תוס' ד"ה בלמא וכו' הוא בסמ"ך. נ"ב וכן פי' רשב"ם פ' ח"ה דף נ"ח ע"ב:

מסורת הש"ס

(א) [ע' הערוך ערך בלם בלמי פי' ס"ג לשמור הפרצות].

הגהות הגר"א

[א] גמ' דאיבעי כו'. נ"ב ר"ל דהכ"ג מהני אף אם שתק כעי"ה. הרמ"ה: [ב] שם בלמא. נ"ב פי' ס"ג. לשון הרי"ף: [ג] שם מרא חבילא. נ"ב מרא. חבילא. לשון הרמב"ם הקרדום שחופרין בו הארץ. והכלים שנושאין בהם העפר ומפרש דכל זה ה"ה במוכר והטור חולק עליו בזה וכן ב"ה ורמ"ה מתה שמלין על סיפא דמתני' בשם כו': [ד] שם נימא כו'. נ"ב ר"ל בחכירות ועי' רש"י כאן ולקמן ק"ה ב' במתני' ועיין תוס' ד"ה מנכה כו'. מ"מ דלא כטור (ועמ"ש רביט בח"מ סי' שכ"א ס"ק ב'):

לעזי רש"י

פושי"ל [פיישיל"ש]. תמוכות גפן.

פושו"ר [פושור"ד]. מעדר.

פאל"א [פיל"א]. יעה (כלומר כף שטוחה בעלת ידית ארוכה).